

Ársskýrsla 2020

Efnisyfirlit

1.0 Framkvæmd	1
2.0 Stjórnarnefnd	2
3.0 Samningar um landsaðgang	4
4.0 Þjónusta	7
5.0 Kynningarstarfsemi og fræðsla	8
6.0 Notkun	8
7.0 Yfirlit	10

LANDSAÐGANGUR að rafrænum áskriftum er upplýsingaveita fyrir Ísland.

Allir sem tengjast netinu í gegnum íslenskar netveitur hafa aðgang að þeim gagnasöfnum, rafrænu tímaritum og rafbókum sem eru í áskrift á vegum Landsaðgangs.

Á vefnum hvar.is er að finna upplýsingar um Landsaðgang, s.s. um áskriftir, notkunartölur, greiðendur og þar eru tenglar í leitarvélar birgja. Þá er á vefnum leitargluggi fyrir samleit í gegnum leitir.is að efni Landsaðgangs og efni í opnum aðgangi. Á vefnum eru einnig upplýsingar um íslensk gagnasöfn, fréttir af starfsemi Landsaðgangs og tilkynningar um viðburði. Vefsíðan er einnig á ensku.

1.0 FRAMKVÆMD

Skv. lögum um Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn (Lbs-Hbs) nr. 142/2011 er eitt af verkefnum safnsins að efla aðgang að erlendum gögnum í þágu vísinda og fræða, stjórnsýslu og atvinnulífs. Það er meðal annars gert með því að annast framkvæmd samninga um Landsaðgang að rafrænum gagnasöfnum, tímaritum og bókum í samráði við helstu hagsmunaaðila. Í skýrslu innviðanefndar Vísinda- og tækniráðs, *Vegvísir um innviði til rannsókna* (2009) er Landsaðgangur skilgreindur sem rannsóknainnviður. Til rannsóknainnviða teljast, tæki, aðstaða, gagnagrunnar, þjónusta, kerfi, tölvunet eða annað sem talið er nauðsynlegt nauðsynlegt fyrir iðkun vísinda.

Á fjárlögum ársins 2020 var úthlutað 35,5 milljónum kr. til Landsaðgangs. Það fé rennur til rekstrar verkefnisins og til niðurgreiðslu á samningum við birgja. Sérstakt framlag ríkissjóðs af fjárlögum 2020 var 82,0 milljónir kr.

Heildarkostnaður við Landsaðgang á árinu 2020 var 268,3 milljónir, þar af 20 milljónir í rekstur en áskriftir kostuðu 245,1 milljónir.

Árlega er hluti útsendra reikninga ekki greiddur. Reynt er að innheimta þá eða semja um greiðslur, en þar sem engir formlegir samningar eru milli greiðenda og Landsaðgangser erfitt að halda innheimtunni til streitu. Á árinu voru afskrifaðar, með heimild frá Ríkisendurskoðun, reikningar frá árinu 2016, alls 2,0 milljónir kr.

Umsjónarmaður Landsaðgangs frá 2008 er Birgir Björnsson. Störf hans felast m.a. í samskiptum við birgja og samningagerð., Umsjónarmaður þjónustar notendur og greiðendur, sér um kynningu og kennslu, uppfærir íslenskar IP-tölur, er ritstjóri vefsins hvar.is, er í samstarfi við starfsfólk Landskerfis bókasafna vegna lýsigagna og efnis Landsaðgangs, tekur þátt í störfum nefnda og hópa Landskerfis bókasafna eftir því sem við á og hefur umsjón með og stýrir vinnu rýnihópa um málefni Landsaðgangs. Nokkrir aðrir starfsmenn Lbs-Hbs koma að ýmsum verkefnum tengdum Landsaðgangi s.s. samningagerð, gerð greiðsluáætlana, innheimtu, fjárumskýslu og vefmálum. Þessi störf samsvara yfirleitt um tveimur ársverkum í safninu.

2.0 STJÓRNARNEFND

Fimm manna stjórnarnefnd er landsbókaverði til ráðgjafar en í henni sitja fulltrúar helstu greiðenda. Hlutverk stjórnarnefndarinnar er að:

- a) taka þátt í stefnumótun og ákvarðanatöku um val á rafrænum áskriftum í landsaðgangi,
- b) ákveða kostnaðarskiptingu milli notendahópa á hverju ári, að teknu tilliti til hugsanlegra breytinga á högum hvefrrar stofnunar,
- c) fara yfir og samþykkja árlega fjárhagsáætlun um innkaup og kostnaðarskiptingu sem Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn vinnur, og skal stefnt að því sú áætlun liggja fyrir eigi síðar en 1. október fyrir komandi ár,
- d) taka þátt í og / eða fylgjast með samningagerð við birgja,
- e) fylgjast með þróun mála á sviði rafrænna áskrifta og opins aðgangs,
- f) fylgjast með þróun efnis í opnum aðgangi hjá útgefendum í Landsaðgangi með það að markmiði að nýta fjármuni sem best.

Stjórnarnefndin hélt 4 fundi á árinu og þar af voru tveir fjarfundir. Í ljósi Covid-19 heimsfaraldurs voru færri fundir haldnir á árinu en venja er til, m.a. vegna lokunar stofnanna í baráttu við Covid-19 heimsfaraldurinn og sóttvarna. Nefndin starfar eftir erindisbréfi frá 29. maí 2018.

Í stjórnarnefnd voru; Anna Sigríður Guðnadóttir, bókasafns- og upplýsingafræðingur hjá Heilbrigðisvísindabókasafni Landspítala, varamaður Magnús Gottfredsson, Ásdís H. Hafstað forstöðumaður bókasafns Menntaskólans við Hamrahlíð, Baldvin Zarióh, deildarstjóri hjá Háskóla Íslands, varamaður Jenný Bára Jensdóttir, Brjánn Birgisson, verkefnisstjóri hjá Borgarbókasafni, varamaður Þóra Sigurbjörnsdóttir og Sara Stef. Hildardóttir forstöðukona bókasafns og upplýsingaþjónustu Háskólans í Reykjavík, varamaður Astrid Margrét Magnúsdóttir. Formaður stjórnarnefndar er Guðrún Tryggvadóttir, sviðsstjóri hjá Landsbókasafni Íslands – Háskólabókasafni. Stjórnarnefnd var síðast tilnefnd á ársfundi 2010.

Verkefni stjórnarnefndar

Stjórnarnefnd samþykkti fjárhagsáætlun Landsaðgangs 2020 og gekk frá greiðsluskiptingu fyrir árið 2020. Meðal annarra verkefna má nefna umfjöllun um tilboð og samþykkt samninga, breytingar á tímaritalistum, eftirlit með innheimtu og greiðslum, umfjöllun um notkun efnis í Landsaðgangi og samskipti við birgja, auk þess sem rætt var um opinn aðgang og þróun á útgáfu og sölu rafræns efnis.

Landsaðgangur hefur verið þátttakandi í International Coalition of Library Consortia (ICOLC) síðan 2009 og hefur aðgang að póstlista samtakanna. Þá er Landsaðgangur aðili að COUNTER (Counting Online Usage of Network Electronic Resources) síðan 2010 og hefur aðgang að upplýsingaveitum samtakanna. Samtökin hafa haft frumkvæði að þróun samnefndra staðla um talningu á notkun rafræns efnis. Óskað er eftir að þeir útgefendur sem skipt er við noti COUNTER staðal. Landsaðgangur tekur þátt í formlegu og óformlegu samstarfi Norrænna innkaupasamlaga að fræðilegu vísindaefni sem nefnist Nordlic Meeting. Samskiptin fara fram á sameiginlegum póstlista og þá er árlega haldinn tveggja daga fundur þar sem að fjallað er um það helsta sem er á döfinni, farið yfir breytingar og þróun í hverju landi frá síðasta fundi og litið til framtíðar. Vegna Covid-19 heimsfaraldurs var ekki haldinn árlegur fundur í Osló í Noregir eins og til stóð. Þess í stað var haldinn fjárfundur í umsjón norska Unit samlagsins auk annarra fjárfunda.

Þátttaka í SCOAP3

Landsaðgangur hefur, frá 2015 verið þátttakandi í SCOAP3 (Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics). SCOAP3 er verkefni um opinn aðgang að efni tíu tímarita á sviði kjarneðlis- og öreindafræði og er á vegum CERN stofnunarinnar. Reikningar frá útgefendum lækka til greiðenda sem taka þátt í SCOAP3 og upphæðin sem er til lækkunar, greiðist CERN. Árið 2020 lækkaði áskriftarkostnaður Landsaðgangs vegna tímaritanna, *Journal of High Energy Physics*, *European Physical Journal C* frá Springer Nature og ritanna *Nuclear Physics B* og *Physics Letters B* frá Elsevier. Ekki er um sparnað að ræða heldur er litið á þátttöku í SCOAP3 sem stuðning við þróun á opnum aðgangi að niðurstöðum vísindarannsókna. Með þátttöku í SCOAP3 falla niður birtingagreiðslur í tímaritum verkefnisins fyrir höfunda sem tengjast íslenskum stofnunum.

Samningar vegna 2021 og síðar

Gerður var samningur við Karger útgáfuna um opinn aðgang (e. Transformative agreement / Publish & read agreement) til þriggja ára, 2021 -2023. Samningurinn er sá fyrsti sinnar gerðar sem samlagið kemur að. Útgáfa Karger er á sviðum heilbrigðisvísinda. Með samningnum fylgir landsaðgangur að Karger Learn sem er kennsluvefur með 15 netnámskeiðum, sem fjalla um hagnýt atriði tengdu ritunarferli vísindagreina og birtingu í vísindatímaritum. Námskeiðin nýtast einstaklingum á öllum fræðasviðum. Áskrift að tímaritum Springer Nature var endurnýjuð til eins árs, 2021. Áskrift að tímaritum Wiley var einnig endurnýjuð til árs. Þá var áskrift að gagnasafninu Central frá ProQuest sömuleiðis endurnýjuð fyrir árið 2021.

Áskrift að Premier gagnasöfnum frá Ebsco var ekki endurnýjuð og hætti áskriftin í lok árs 2020. Notkun á Ebsco hefur minnkað undanfarin ár. Ebsco hefur ekki veitt aðgang að

lýsigögnum Premier safnanna í bókasafnskerfinu Primo Central Index, sem er að baki leitir.is. Þá var tilboð Ebsco um hækkun vegna endurnýjunar fyrir árið 2021 ekki samþykkt.

3.0 SAMNINGAR UM LANDSAÐGANG

Aðgangur að gagnasöfnum var óbreyttur á árinu.

Gagnasöfn:

- Encyclopedia Britannica (Academic og School)
- Greinasafn Morgunblaðsins - með 3ja ára birtingatöf
- Web of Science

Encyclopedia Britannica er safn greina sem að grunni til eru úr eldri prentuðum alfræðiritum og með síðari tíma viðbótum á vef. Landsaðgangur er að greinasafni Morgunblaðsins en með þriggja ára birtingatöf efnis. Web of Science er tilvísanasafn og sýnir útdrátt og bókfræðilegar upplýsingar um greinar í vísindatímaritum. Hægt er að sækja heildartexta greina með SFX krækjuckerfinu þegar aðgangur er að grein í gagnasafni eða tímaritasafni í Landsaðgangi. Einnig er hægt að komast í tilvísandi greinar í Web of Science með krækjuckerfi Google Scholar.

Samsöfn:

Samsöfn eru söfn tímarita og annars rafræns efnis frá mörgum útgefendum. EBSCOhost og ProQuest gera samninga við útgefendur af öllu tagi og safna saman aðgangsréttindum í stóra pakka. Við því er að búast að aðgangur að greinum í fullum texta sé með birtingatöf sem oftast er frá einum mánuði að einu ári. Áskrift að Premier gagnasöfnum frá Ebsco var ekki endurnýjuð fyrir árið 2021. Mörg undanfarin ár hefur notkun á safninu farið minnkandi. Þá óskaði Ebsco eftir hækkunum á áskrift vegna 2021 sem ekki voru aðgengilegar.

- EBSCOhost Premier

Í Premier gagnasöfnum er fjöldi rita 19.949.

- Academic Search Premier. Í gagnasafninu eru 4.709 titlar í fullum texta og af þeim eru 3.901 ritrýnd. Fjöldi tímaritstitla í opnum aðgangi eru 938.
- Business Source Premier. Í gagnasafninu eru 2.166 í fullum texta og af þeim eru 1.075 ritrýnd. Fjöldi tímaritstitla í opnum aðgangi eru 128.
- MasterFile Premier. Í gagnasafninu eru 1.591 í fullum texta og af þeim eru 335 ritrýnd. Fjöldi tímaritstitla í opnum aðgangi eru 50.

Fjöldi vísindarita í fullum texta í EBSCOhost er 8.466. Fjölda vísindarita í yfirstandandi útgáfu eru 4.930. Heildarfjöldi tímarita í opnum aðgangi eru 1.106 eða 13% af fjölda vísindatímarita í fullum texta.

- ProQuest Central

Í gagnasafninu er heildarfjöldi vísindarita 20.487 og af þeim eru 11.989 í fullum texta og af þeim eru 10.706 ritrýnd. Heildarfjöldi tímarita í opnum aðgangi eru 4.628 eða um 22,6% af fjölda vísindarita í fullum texta.

Nokkur skörun er á efni á milli EBSCO safnanna og ProQuest Central og þá er einnig skörun í efni við tímaritasöfn. Áætlað er að samanlagt hafi verið aðgangur að 17.400 vísindatímaritum í fullum texta hjá samsöfnunum tveimur.

Tímaritasöfn:

Tímaritasöfn innihalda aðallega tímarit frá einum útgefanda, en auk þess geta verið með nokkur tímarit frá öðrum útgefendum eins og fræðafélögum.

- Elsevier - Freedom Collection. Fjöldi virkra tímaritstitla í áskrift er 2.375.
- Karger - Complete Collection. Fjöldi virkra tímaritstitla í áskrift er 85.
- Sage - Premier 2019. Fjöldi virkrar tímaritstitla í áskrift er 1.093.
- Springer Nature – áskriftarpakki. Fjöldi virkra tímaritstitla í áskrift er 1.649.
- Wiley – áskriftarpakki. Fjöldi virkra tímaritstitla í áskrift er 682.

Fjöldi virkra tímaritstitla í áskrift hjá útgefendum er 5.884.

Þegar fjöldi í samsöfnum og tímaritasöfnun er meðtalin má áætla að í lok árs 2020 hafi landsaðgangur verið að um 23.284 virkum tímaritstitlum í fullum texta.

Rafbókasöfn:

Í Landsaðgangi er aðgangur að tæplega 10 þús. rafbókatitlum frá Springer Nature sem keyptir voru til eignar á tímabilinu 2013-2015. Notendur geta hlaðið rafbókunum niður í tölvutæki sín og vistað þar svo lengi sem þeir kjósa.

- Springer Nature
 - Biomedical and Life Sciences (1.705 titlar)
 - Business and Economics (1.440 titlar)
 - Computer Science (3.201 titlar)
 - Earth and Environmental Science (1.163 titlar)
 - Humanities, Social Sciences and Law (2.379 titlar)

Áskriftarkostnaður:

Kostnaður við áskriftir var 245,1 milljónir kr., þar af 50,0 milljónir kr. fyrir gagnasöfn og 196,0 milljónir kr. fyrir tímaritasöfn. Framlag af fjárlögum til Landsaðgangs var 35,5 milljónir kr. auk sérstaks framlags, en þar af var 26,3 milljónum kr. varið til greiðslu á aðgangi. Framlag um 200 greiðenda var um 130,0 milljónir kr.

Stærstu greiðendur eru háskóla-, heilbrigðis- og önnur rannsóknabókasöfn. Þau greiða stærsta hluta tímaritasafnanna (Elsevier, Karger, Sage, Springer Nature og Wiley), aðgang að Web of Science og stóran hluta samsafna. Almenningsbókasöfn, framhaldsskólasöfn, stjórnsýslusöfn, fyrirtæki og samtök greiða hluta aðgangs að samsöfnum (EBSCOhost Premier og ProQuest Central) og aðgang að gagnasöfnum (Encyclopedia Britannica og greinasafn Morgunblaðsins) ásamt háskólabókasöfnum.

Kostuð gagna- og greinasöfn:

Fyrir utan hinn eiginlega Landsaðgang er aðgangur á öllu landinu að gagnasöfnum fyrir tilstilli aðila sem kosta þau. Greiðslur vegna þeirra eru ekki teknar með í tölum um kostnað við Landsaðgang og það sama á við um notkunartölur. Í upphafi árs 2017 hófst landsaðgangur að gagnasafninu Scopus sem er í boði; Háskóla Íslands, Háskólans í Reykjavík, Háskólans á Akureyri, Landbúnaðarháskóla Íslands, Landspítala, Hafrannsóknastofnun, Náttúrufræðistofnun Íslands, Krabbameinsfélags Íslands, Náttúrustofu Kópavogs og Landsbókasafni Íslands – Háskólabókasafni.

Kostaður landsaðgangur:

Aðilar sem kosta aðganginn:

• OVID	Landspítali – Háskólasjúkrahús.
• Journal Citation Reports	Háskóli Íslands.
• ProQuest: ARTbibliographies Modern, SciTech Premium Collection and Social Science Premium Collection	Háskóla Íslands, Háskólans í Reykjavík, Háskólans í Bifröst, Hafrannsóknastofnun, Landbúnaðarháskóla Íslands, Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns, Listaháskóla Íslands og Nýsköpunarmiðstöð Íslands.
• Scopus	Landspítali, Háskóli Íslands, Háskólinn í Reykjavík, Háskólinn á Akureyri, Landbúnaðarháskóli Íslands,

Hafrannsóknarstofnun, Náttúrufræðistofnun
Íslands, Krabbameinsfélag Íslands, Náttúrustofa
Íslands, Landsbókasafn Íslands –
Háskólabókasafn.

Opinn aðgangur (OA):

Á vef Landsaðgangsins, hvar.is, eru krækjur á gagnasöfn og ýmislegt efni sem er í opnum aðgangi (Open Access - OA). Þá er krækja í Tímaritaskrá Landsaðgangs (krækjuckerfi SFX) að meira en 15.647 tímaritum í opnum aðgangi hjá DOAJ - Directory of Open Access Journals.

Sífelld færast í vöxt að greitt sér fyrir birtingu greina í opnum aðgangi. Frá árinu 2013 hafa útgefendur tekið saman upplýsingar um birtingar skv. gullnu leiðinni og ljóst er að þeim fjölgar á milli ára. Eitt af verkefnum Landsaðgangs er að fylgjast með þróun á þessu sviði með tilliti til samninga við útgefendur. Á árinu var samið um opinn aðgang við Karger sem gefur út efni á sviði heilbrigðisvísinda. Samningurinn tekur gildi í ársbyrjun 2021 og er fyrsti sinnar gerðar sem að gerður er á Íslandi.

4.0 ÞJÓNUSTA

Á vefnum hvar.is er yfirlit um þjónustu Landsaðgangsins. Þar er aðgangur að efni í áskrift og upplýsingar um starfsemina. Efni í landsaðgangi er leitarbært og aðgengilegt eftir ýmsum leiðum, s.s. beint frá leitarvélum og vefsíðum birgja, frá vefjum bókasafna, skóla eða annarra stofnana, frá gegnir.is og leitar.is, gegnum skrána *Finna tímarit* á landsbókasafn.is og í gagnasafni Lbs-Hbs Áttavitanum. Einnig er efni í landsaðgangi leitarbært með leitarvélum eins og Google og Google Scholar, en í gegnum krækjuckerfi þeirra er hægt að komast beint í greinar í landsaðgangi. Markmiðið er að auðvelda notendum að nálgast efni Landsaðgangs og að það sé aðgengilegt sem víðast.

Verkefnaáætlun – 2020

Á vegum Lbs-Hbs er unnið að árlegum verkefnaáætlunum og tekur umsjónarmaður þátt í því starfi. Þar eru sett fram verkefni sem falla að stefnu safnsins og átaksverkefni sem teljast til daglegra starfa. Á árinu 2019 tók umsjónarmaður þátt í:

- Veffundum norrænna systursamlaga; Nordlic Meeting.
- Veffundum á vegum Nordlic Meeting, um gerð Norrænna viðmiða um opinn aðgang ([Checklist for Open Access terms](#)).

5.0 KYNNINGARSTARFSEMI OG FRÆÐSLA

Umsjónarmaður tekur þátt í kynningarstarfi og fræðslu. Á meðal verkefna á árinu var:

- kynning á Landsaðgangi á námskeiði í upplýsingafræði við Háskóla Íslands í mars.

Upplýsingum og fréttum var miðlað til notenda á vefnum hvar.is og á póstlistanum Skrudda, um bókasafna- og upplýsingamál. Þá eru tilkynningar sendar á póstlistann histarf@hi.is sem berst starfsmönnum Háskóla Íslands.

Heimsóknir fulltrúa birgja

Engar heimsóknir útgefenda eða annara birgja voru á dagskrá á árinu vegna Covid-19 heimsfaraldurs.

6.0 NOTKUN

Frá og með árinu 2012 styðjast allir birgjar Landsaðgangs við COUNTER-staðal við notkunartalningu, ef frá er talið Morgunblaðið. Encyclopedia Britannica safnar notkunartölum samkvæmt staðlinum en hefur ekki sóst eftir vottun. Hjá útgefendum og samsöfnum eru taldar sóttar greinar í fullum texta eða sóttir bókarkaflar. Web of Science er tilvísanasafn, sem geymir upplýsingar um greinar og útdrætti úr þeim, en ekki fullan texta greinanna, heldur vísar í hann. Notkun á tilvísanasafninu Web of Science er mæld í heimsóknum (sessions) og leitum (queries).

Notkunartölur geta breyst milli ára ef uppgötvast að þær hafi verið of- eða vantaldar og er það þá leiðrétt með næstu ársskýrslu.

Tafla 1. Tímaritasöfn, fjöldi sótra greina í fullum texta.

Tímaritasöfn	2020	2019	2018	Breytingar
Elsevier Freedom Collection	886.574	644.033	615.705	37,7%
Karger Complete	10.055	8.023	5.564	25,3%
SAGE Premier 2019*	170.001	122.367	87.246	28,9%
Springer Nature tímaritapakki	287.296	160.882	149.919	78,6%
Wiley tímaritapakki	191.606	135.412	158.104	41,4%
Samtals	1.545.532	1.070.717	1.016.538	44,3%

*Sage áskrift uppfærð í Premier 2019

Tafla 2. Samsöfn, fjöldi sótttra greina í fullum texta.

Samsöfn	2020	2019	2018	Breytingar
EBSCOhost Premier	44.038	43.293	68.050	1,7%
ProQuest Central	197,417	181.850	171.335	8,6%
Samtals	241.455	225.1435	239.385	7,2%

Tafla 3. Gagnasöfn, fjöldi sótttra greina í fullum texta.

Gagnasöfn	2020	2019	2018	Breytingar
Britannica Online	347.185	239.224	209.050	45,1%
Samtals	347.185	239.224	209.050	45,1%

Tafla 4. Samanlagður fjöldi sótttra greina.

Heildarfjöldi sótttra greina	2020	2019	2018	Breytingar
Tímarita-, sam- og gagnasöfn	2.134.172	1.535.084	1.464.973	39,0%

Tafla 5. Rafbækur, fjöldi sótttra bókarkafla í fullum texta.

Rafbækur	2020	2019	2018	Breytingar
Springer Nature*	8.085	8.327	49.644	-2,9%

* Notkun 2019 hefur verið leiðrétt

Tafla 6. Samanlagður fjöldi sótttra greina og rafbókakafla.

Heildarfjöldi greina og rafbókakafla	2020	2019	2018	Breytingar
Tímarita-, sam-, gagna- og rafbókasöfn	2.142.257	1.543.411	1.514.617	38,8%

Tafla 7. Greinasafn Morgunblaðsins með 3ja ára birtingatöf, fjöldi sótttra greina.

Gagnasafn	2020	2019	2018	Breytingar
Morgunblaðið	3.563.278	2.870.173	2.765.619	24,1%

Tafla 8. Samanlagður fjöldi sóttra greina og rafbókakafla allra gagnasafna.

Heildarfjöldi sóttra greina og bókakafla	2020	2019	2018	Breytingar
Tímarita-, sam-, gagna- og rafbókasöfn og Morgunblaðið	5.705.535	4.413.584	4.280.36	29,3%

Tafla 9. Tilvísanasafn, fjöldi heimsókna og fjöldi leita.

Tilvísanasafn	2020	2019	2018	Breytingar
Web of Science heimsóknir/sessions)	190.584	65.850	72.193	289,4%
Web of Science (leitir/queries)	296.104	124.560	126.253	237,7%

7.0 YFIRLIT UM NOTKUN

Fjöldi sóttra greina í tímaritasöfnum jókst að meðaltali um tæplega 44,3% árið 2020. Hjá Elsevier var aukningin 37,7%, hjá Karger varð fjölgun á fjölda sóttra greina um 25,3%, hjá SAGE fjölgaði sóttum greinum um 28,9%, hjá Springer Nature var aukning um 78,6% og notkun hjá Wiley jókst um 41,4%. Á árinu 2020 voru áskriftir að efni útgefenda meira notaðar en nokkurri sinni fyrr. Ástæðu þessarar miklu aukningar má án efa að nokkru leiti rekja til þess að nemendur á framhalds- og háskólastigi stunduðu nám sitt mikið í fjarnámi vegna sóttvarnareglna yfirvalda. Þessi þróun í notkun er með svipuðu sniði og í helstu nágrannalöndum Íslands sem einnig eru skýrðar með lokunum á háskólum og fjarnámi á tímum heimsfaraldurs Covid-19. Notkunartölur eru skráðar samkvæmt COUNTER staðli.

Heildarfjöldi sóttra greina í fullum texta í samsöfnum jókst að meðaltali um 7,2%. Hjá EBSCO var 1,7% aukning, en hjá ProQuest Central var 8,6% aukning á fjölda sóttra greina.

Notkun á Encyclopædia Britannica jókst um 45,1%.

Fjöldi sóttra bókakafla í rafbókasöfnum frá Springer Nature dróst saman um -2,9%. Notkun ársins 2019 hefur verið leiðrétt.

Heildarfjöldi greina og rafbókakafla í fullum texta jókst um tæplega 39,0%.

Fjöldi sóttra greina í greinasafni Morgunblaðsins jókst um 24,1%.

Heildarfjöldi sóttra greina og bókarkafna ásamt blaðagreinum úr Morgunblaðinu jókst um 5,7%.

Heimsóknum í Web of Science fjölgaði um 289,4% og fjöldi leita jukust um 237,7%.

Nánari upplýsingar um notkun er að finna á vef Landsaðgangs - hvar.is, á undirsíðunni *Um landsaðgang* og velja svo *Notkunartölur*.

Apríl 2021,
Birgir Björnsson
umsjónarmaður Landsaðgangs að rafrænum áskriftum.